

ZEMAN FERENC*

A HÓDMEZŐVÁSÁRHELYI ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐ-VÁLASZTÁSOK 1926-BAN

GENERAL ELECTION OF 1926 IN HÓDMEZŐVÁSÁRHELY

ABSTRACT

In the end of 1926 there was the general election in Hungary. The vote passed off by the new electoral law, which was made in 1925. In the city of Hódmezővásárhely the election – which was secret and made with partylists – was held from 12 to 13 december. In the course of the campaign three parties managed to have the enough recommendations the Independence Party (with the leadership of Béla Kun), the Unit Party (with János Mayer agricultural minister) and the Hungarian Socialdemocrat Party (with the leadership of Ferenc Szeder). The recommendation threshold was 10 percent of the number of all constituent. (1127 people). In the course of the campaign all of the parties attacked each other, and they promised a lot.

The winner of the election was the Independence Party, the second place was owned by the party of the government. The parliamentarian of the city become Béla Kun and János Mayer.

1.1. Az új választójogi törvény újítása: listás szavazás Hódmezővásárhelyen

Az 1922-ben megválasztott nemzetgyűlés nem töltötte ki öt éves mandátumát: Horthy Miklós kormányzó a Bethlen-kormány 1925 októberében történt lemondását, majd újralakulását követően, közvetlenül a felsőházat létrehozó törvény elfogadása után, 1926. november 16-án feloszlatta.¹ Scitovszky Béla belügyminiszter² 1926 decemberére írta ki az országos választásokat.³

Az új választójogi törvény (1925. évi XXVI. t. c.) már 1925-ben elkészült. A jogszabály lényegében az 1922-es választójogi rendelet kisebb módosításokkal történő törvényerőre emelése volt, és egészen 1938-ig érvényben maradt. Előírásai szerint ez idő alatt három választást bonyolítottak le.

Az 1925-ös választójogi törvény végrehajtási rendelkezése értelmében a felsőházzal szembe fordított törvénnyel egy időben lépett életbe. A belügyminiszter utasítása szerint az 1926-os országgyűlési képviselőválasztásokat már az új választójogi szabályozás szerint rendezték meg. A választási procedúra során azonban még az 1922-es választójogi rendelet alapján elkészített, 1926-os évre érvényes névjegyzéket használták, melyet egy évvel korábban az 1924-es, illetve az 1918-as névjegyzék valamint, a választásra jogosult korba lépő polgárok számlálólapjai alapján állítottak össze. A választókerületek beosztása is változatlan maradt. A 245 országgyűlési képviselőből 199 nyílt szavazásos körzetben szerezhetett mandátumot. Ezentúl tehát a négy egymandátumos törvényhatósági jogú város is nyíltan választott. Mindössze 46 képviselői hely sorsa dőlt el a titkosan választó kerületekben. Csak Budapesten, a Pest környéki választókerületben és a többmandátumos törvényhatósági jogú városokban (Hódmezővásárhely ide tartozott) maradt a titkosság elve. Ugyanakkor a törvény valamennyi titkosan választó kerületben arányos képviseleti rendszer szerinti, lajstromos szavazást vezetett be.⁴

* Zeman Ferenc PhD-hallgató, Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar.

Mivel a választás lajstromossá vált, a korábban két különálló választókerületben más-más egyéni jelöltekre szavazó választópolgárok ettől kezdve ugyanazokra a pártlistákra szavazhattak. A pártok lajstromain két képviselő és két pótképviselő nevének kellett szerepelnie. A megválasztott képviselő után következő jelölt a lajstrom szerinti sorrendben pótképviselő lett. Így, ha a megválasztott képviselő mandátuma valamilyen okból (lemondás, halálozás, kizáró ok) megszűnt, akkor helyére a következő pótképviselőt hívták be. Ezután tehát már nem volt szükség időközi választásokra.

A képviselői helyeket a lajstromokra esett szavazatok arányában állapították meg. Az arányossági számot a „leadott szavazatok számának”⁵ és a betöltendő képviselői helyek számának (Hódmezővásárhely esetében ez a szám kettő volt) a hányadosából kapták meg. Ezután a listákra leadott érvényes szavazatok számát külön-külön el kellett osztani az arányossági számmal. Ha az adott listára szavazók számának és az arányossági számnak a hányadosa egy 1 egésznél nagyobb törtszámot eredményezett, akkor a lajstrom mandátumot nyert, ezután a legnagyobb osztási maradékkal rendelkező lista kapta a következő képviselői helyet. Abban az esetben, ha valamennyi párt hányadosa kisebb volt, mint 1 egész, az első mandátumot a legnagyobb osztási maradékkal rendelkező lista kapta, a másodikat pedig a következő legnagyobb maradékkal rendelkező lajstrom nyerte el, és így tovább, ameddig volt kiadó mandátum.⁶

A listás szavazás bevezetése miatt a pártok ajánlási íveit mindkét választókerület szavazói aláírhatták. Az érvényes ajánlási küszöb továbbra is 10 százalék volt, ami ezúttal már a két választókerület választásra jogosultjainak 10 százalékát jelentette, így a megfelelő számú ajánlás összegyűjtése tovább nehezedett. A választási törvény értelmében az ajánlási ívek meghamisítóit két évig terjedő fogházbüntetéssel, és 2000 aranykoronáig terjedő pénzbírsággal sújthatták. A korábbi választásokhoz hasonlóan, a szavazás előtt minden választásra jogosult címére, névre szóló szavazóigazolványt kézbesítettek, ami a szavazókörben megjelenő választópolgár könnyebb beazonosítását szolgálta. A közjegyzői tanúsítvánnyal történő szavazás lehetősége megszűnt.⁷

Az érvényes ajánlást benyújtó pártoknak joguk volt minden szavazókörbe két-két különmegbízottat küldeni. Feladatuk a választók és a szavazatszedő küldöttségek közötti kapcsolattartás volt. A pártok által a szavazókörökbe delegálható bizalmi egyének jogkörei megmaradtak: felszólalást intézhettek a szavazókör elnökéhez, és jegyzőkönyvbe foglalathatták az általuk szabálytalannak ítélt eseményeket. Amennyiben az adott szavazókörben két napos szavazás volt az első nap végén lepecsételhették az ajtókat, illetve a lezárt helyiség őrzéséhez ellenőrt jelölhettek ki.

Az 1926-os voksolás menete megegyezett az 1922-es választással, azzal a különbséggel, hogy ezúttal nem egyéni jelöltekre, hanem pártlistára kellett szavazni. A szavazólapokra kerülő pártlisták sorrendjét sorsolás útján állapították meg. A szavazókörök elnökeinek – az esetleges visszaélések megakadályozására – minden szavazólap és a hozzá tartozó boríték jobb felső sarkába aláírást, illetve egy tetszőleges, de azonos betűjelzést kellett írniuk. A szavazás előtti napon 18 órától a választási eljárás végéig szesztilalom lépett érvénybe. A választási biztos a szavazókörökből beérkező szavazólapok összesítésével állapította meg a voksolás végeredményét.⁸

1.2. A választási bizottság megalakulása

A hódmezővásárhelyi központi választmány 1926. november 18-ai ülésén a városi országgyűlési képviselő-választás időpontját december 12-ére tűzte ki. A Szegedi Királyi Ítéltábla dr. Kovács Rókus kúriai bírót nevezte ki Hódmezővásárhely választási főbiztosának, helyettese pedig dr. Elemi Sándor táblabíró lett. Az új választójogi törvény értelmé-

ben lehetőség volt további választási biztos kinevezésére, ami meg is történt. A feladatot dr. Haunheiser Sándor törvényszéki bíró kapta. November 27-én a lajstromos szavazás miatt csak egy választási bizottságot alakítottak Csáky Lajos⁹ helyettes polgármester elnökletével. A bizottság egy elnökhelyettessel, egy jegyzővel, öt taggal, valamint három póttaggal állt fel.¹⁰ Az eskütétel után a frissen megalakult grémium összeállította a szavazatszedő küldöttségeket, és kijelölte a voksolás helyszíneit. A választási hirdetményt 500 példányban nyomtattatták ki és gondoskodtak a városszerte történő kiragasztásáról, valamint a vásárhelyi napilapokban való megjelentetéséről is.¹¹

2.1. A listákra felkerült képviselőjelöltek és a választási kampány

Az Egységes Párt vásárhelyi szervezete már 1926. november 16-án, a Ház feloszlásának napján értekezletet tartott a Fekete Sas szálló nagytermében. Az ülésen körvonalazták a párt helyi listáját. Genersich Antal¹² pártelnök ismertette a jelöltek neveit: Listavezetőnek – az országos pártközpont kívánságának megfelelően – Mayer János¹³ földművelésügyi minisztert jelölték. A második helyre Lázár Dezső gazdasági főtanácsos került. Pótképviselőnek Szathmáry Tihamér volt főispánt és Kruzslitz Károly ipartestületi elnököt kérték fel.

Annak ellenére, hogy Bethlen István miniszterelnök korábban már nyilvánvalóvá tette, hogy nem vállalja a hódmezővásárhelyi jelöltséget¹⁴ – az összegyűlt párttagok kérésére – másnap mégis harminchárom tagú küldöttség utazott hozzá, hátha döntése megváltoztatására bírja. A delegáció azonban nem járt sikerrel.¹⁵ Bethlen november 19-én levelet küldött Vásárhely polgármesterének, melyben elbúcsúzott választóitól. Megköszönte a felkérést, de „magasabb politikai szempontokból” ezúttal nem Hódmezővásárhelyen, hanem Debrecenben vállalt képviselőjelöltséget. A „jövőre nézve is kedves kötelességem lesz figyelemmel kísérni Hódmezővásárhely dolgait és örömmre fog szolgálni, ha úgy a város egyeteme, mint a város egyes polgárai érdekében, valamit tehetek.” – zárta sorait a miniszterelnök.¹⁶

November 21-én hivatalosan is zászlót bontott az Egységes Párt. A választási gyűlés helyszíne ezúttal is a Fekete Sas nagyterme volt. Az elnökség tájékoztatta a jelenlévőket, hogy a miniszterelnök kérésére Mayer János elvállalta a jelöltséget, és kinyilvánította, hogy megválasztása esetén a hódmezővásárhelyi mandátumát tartja meg (ugyanis korábbi választókerületében, Kápolnán is indult). A nyilatkozat megnyugtatta azokat, akik attól féltek, ha a miniszter mindkét választókerületben győz, akkor a vásárhelyi mandátumáról mond le. A gyűlésen jelen volt és felszólt Kiss Albert a helyi Kisbirtokosok Szövetkezetének elnöke is, aki 1922-ben még a Kun Béla-párt vezetője volt, ezúttal azonban Mayer János mellé állt. Korábbi kampányfőnökének átpártolása érzékeny veszteség volt a jelöltként való újabb megméretetésre készülő Kun Bélának.¹⁷

A kormánypárt november 28-án délelőtt a télies időjárásra való tekintettel ismét a Fekete Sas nagytermében tartotta soron következő választási nagygyűlést, ahol Mayer János földművelésügyi miniszter, a párt listavezetője mondott programbeszédet. Szónoklata első részében az ellenzékét állította pellengérré: „egyetlen programja az ellenzéknek a kormánybuktatás [...]”. Ezután a kormány előtt álló feladatokról szólt: „a közterheket növelni semmiképpen nem szabad, ezeknek az enyhítéséről, leszállításáról kell gondoskodni.” Végül tárcája eljövendő terveit ismertette nagyszámú hallgatóságával. Hódmezővásárhely számára kiemelt fontosságú fejlesztéseket helyezett kilátásba: ígéretet tett az algyői közúti híd megépítésére, az Erzsébeti út állami kezelésbe vételére és kikövezésére, a tanyasi úthálózat fejlesztésére, valamint a középfokú mezőgazdasági szakoktatás megeremtésére. A gyűlés után ellátogatott az Iparegyletbe és a Kereskedelmi Testületbe, majd a kétnapos városban tartózkodása zárásaként a külterületi olvasóköriket kereste fel. A külterületi kampánykörutat az Egységes Párt helyi vezetői a listavezető elutazása után is folytatták, bár egyes gyűléseiket a rendőrség nem engedélyezte.¹⁸

Az ország „első gazdájának” ígéretei nem maradtak sokáig beváltatlanok. A kereskedelmiügyi miniszter 1926 novemberének végén már el is rendelte az Erzsébeti út kikövezését, csakúgy, mint az algyői közúti híd műszaki felmérését. A híd megépítése azonban a választások elmúltával ismét lekerült a napirendről.¹⁹ Emellett Mayer János miniszteri bizottságot küldött ki Hódmezővásárhelyre, amely a Földmunkások Munkavállaló Szövetkezetének létrehozását volt hivatott előkészíteni. A szövetkezet helyi fiókjai már több környező városban működtek, ezek elsősorban a földmunkások munkaszervezésében segítettek. Mint láthatjuk a kormányzati források kampánycélra történő felhasználása ebben a választási hadjáratban is napirenden volt.²⁰

1926. december 9-én a politikai gyűlések záróakkordjaként az Egységes Párt helyi szervezete nagyszabású pártvacsorát rendezett a Fekete Sasban, ahol Aigner Károly főispán a kormánypártot támogató beszédet mondott: „Hódmezővásárhely öntudatos polgársága vagy megveri az ellenzéket, – vagy önmagát veri meg az ellenzékkel!” – vélekedett.²¹

Kun Béla volt nemzetgyűlési képviselő elnökletével, 1926. november 14-én újra megalakult a tevékenységét a világháború utáni zűrzavaros idők óta szüneteltető hódmezővásárhelyi Függetlenségi és 48-as Kossuth Lajos Pártkör. A Tisza szállóban megtartott alakuló ülésen jelen lévő polgárok megválasztották a párt vezetőségét, és – a közelgő választásokra tekintettel – képviselőjelöltnek kérték fel Kun Bélát. Kun a következő szavak kíséretében fogadta el a jelölést: „kik itt vannak és kik a város nagy közönségéből is velem és a tisztikarral karöltve vállalják a küzdelmet, a harcot, nemzetünk, polgártársaink és a városunk javára, tiszta, nemes becsületes eszközökkel, terror nélkül, alkotmányosan, a régi hűségű zászlóvivők és mind, kik velünk vannak, fogadják őszinte köszönetemet!”²²

A pártkör újjáalakítása meglehetősen váratlan lépés volt, hiszen újdonsült listavezetője az 1922-es választási kampányban már meghaladottnak nevezte a Függetlenségi Pártot és programját. A Kun Béla köré szerveződött vásárhelyi csoport nem volt egyenlő az országosan működő Függetlenségi Párttal, de eszmeiségében és céljaiban rokon volt vele, így a képviselőjelölt ellentmondásba keveredett saját korábbi kijelentésével.

A Kun Béla-párt november 28-ának délutánján tartotta választási nagygyűlését a Fekete Sas nagytermében, ahol bemutatkoztak a párt lajstromán szereplő képviselőjelöltek és pótképviselő-jelöltek. A lista első helyén Kun Béla, a másodikon vitéz Endrey Antal²³ ügyvéd, Endrey Gyula egykori vásárhelyi országgyűlési képviselő fia szerepelt. A pótképviselőjelöltséget jelentő harmadik, illetve negyedik helyet Tóth József szabóiparos, a vásárhelyi Ipartestület volt elnöke és Nagy Pál gazdálkodó foglalta el. Elsőként Kun Béla tartott képviselői beszámoló- és programbeszédet, melyben arról tájékoztatta hallgatóságát, hogy miért vette fel ismét Kossuth zászlaját: „Kossuth Lajos programja nem csak azt jelenti, hogy Ausztriától és a Habsburgoktól függetlenek lettünk, hanem jelenti az egyenlő jogot, az egyenlő szabadságot, az egyenlő kötelességet a nemzet minden fia számára, osztály, rang, nyelv és felekezeti különbség nélkül. Ez nincs meg úgy, mint ahogy meg kellene lenni; ezért vagyok én ellenzéken.” Sikra szállt az adók mérsékléséért, és ismételten szót emelt az általános és titkos választójog bevezetéséért. Nem feledkezett meg Mayer János bírálatáról sem: „Most jön a miniszter úr az Erzsébet-út kiburkolásának programjával: államköltségen! Válasszák meg képviselőjünknek egyéb érdeme révén, a kormány programjának jósága révén, de ne azért, mert az Erzsébeti-utat ki fogja burkoltatni. Ha a miniszter úr az állam részéről ad valamit Hódmezővásárhelynek: ez kötelesség.” Ezek után kijelentette, hogy ő továbbra is a Nagyatádi-féle kiscgazdaprogram alapján áll. Kun Béla után Endrey Antal szólt az egybegyűltekhöz.²⁴ A nagygyűlést követő napokban a két képviselőjelölt felkereste azokat a külterületi olvasóköroket, melyekben a rendőrség engedélyezte kampánygyűléseik megtartását. Választási körútjukat az Iparegyletben fejezték be.²⁵

A rendőrhatalóság 1926. december 1-jére adott engedélyt Szeder Ferenc²⁶ és László Jenő²⁷ szo-

ciáldemokrata jelölteknek, hogy 1926. december 1-jén programbeszédet tartsanak a Fekete Sasban. Szeder szónoklatában bírálta a kormányt a magas adók és a sajtószabadság hiánya miatt. A szociáldemokrata nagygyűlésen bemutatkozott és felszólalt a két pótképviselő-jelölt: Posztós Sándor földmunkás és Takács Ferenc²⁸ kőműves is. A Szociáldemokrata Párt saját sajtóorgánnummal nem rendelkezett, így elsősorban az utcai kampányra összpontosított. Plakátok kiragasztásával, valamint szórólapok terjesztésével igyekezett híveket szerezni programjának.²⁹

A Dénes István-féle Magyarországi Munkáspárt, amely főként a földmunkásokat tekintette potenciális szavazóbázisának, 1926. november 20-án hitelesítette ajánlási íveit a helyileg illetékes királyi járásbírósnál. A párt listáján vitéz Dénes István volt nemzetgyűlési képviselő és Domonkos László nyugalmazott miniszteri osztálytanácsos képviselőjelöltként, Pajzs Zsigmond okleveles közgazdász, hírlapíró és Molnár György tótkomlói földmunkás pedig pótképviselő-jelöltként szerepelt.

November 21-én Dénes István programbeszédet tartott a vásárhelyi Tabán városrészben található református templom előtti téren. Beszédében pártja nemzeti jellegét hangsúlyozta és bírálta a szociáldemokratákat, akik nézete szerint, semmit sem tettek a földmunkássáért.³⁰

2.2. Az ajánlási ívek és a felfokozott hangulatú kampányfinis

Az új választójogi törvény előírásai szerint ajánlások gyűjtésére a belügyminiszter által rendelkezésre bocsátott, vagy magánúton előállított ajánlási íveket lehetett felhasználni, de utóbbiakat csak akkor, ha megfeleltek a belügyminiszteri végrehajtási utasításban meghatározott minta követelményeinek. A belügyminisztérium által kiküldött ajánlási ívek 1926. november 19-én érkeztek meg a városba.

A december 4-ei határidőig három párt adta le ajánlási íveit a választási főbiztosnak. Az ajánlási küszöb ezúttal 1127 érvényes ajánlás benyújtása volt. A választási törvény értelmében ez a szám a két választókerület választópolgárainak tíz százalékával egyezett meg.³¹

A főbiztossal kötött előzetes megállapodás szerint minden szervezet csak 1500 körüli ajánlást tartalmazó ívet hozott el, a többit tartalékként visszatartotta. Az Egységes Párt 1523, a Szociáldemokrata Párt 1505, a Kossuth Lajos-pártkör pedig 1541 darab ajánlást adott át a választási főbiztosnak. Ebből a vizsgálat után sorrendben 1313, 1300, illetve 1455 darab hiteles ajánlás maradt. Így a választási bizottság mindhárom párt jelöltjeit hivatalos képviselőjelöltnek ismerte el. A Magyarországi Munkáspárt nem adott le ajánlási íveket, ezért a további választási küzdelemben már nem vehetett részt.³²

A belügyminiszter – a korábbi gyakorlattól eltérően – ezúttal nem tiltotta meg a nyilvános gyűlésezést a választásokat megelőző nyolc napban, hanem az engedélyezés vagy a tiltás jogát a helyi rendőrhatalóság hatáskörébe utalta.³³

A rövid, de annál felfokozottabb kampány finisében intenzív szórólapozás folyt. Az Egységes Párt még egy, a város felett köröző repülőgépről is terjesztette röplapjait, amely Bethlen István miniszterelnök aláírásával az egységes párti lista támogatására biztatott. Az ellentét különösen a kormánypárt és Kun Béla pártja között mérgesedett el. Mindkét politikai erő igyekezett kisajátítani és kizárólagosan magáénak vallani a Nagyatádi-féle kisgazda hagyományt. Személyeskedéstől sem mentes propagandával, egymás képviselőjelöltjeinek befeketítésével próbáltak szavazatokat szerezni: „Áruló, saját fajtájának gyilkosa lesz az a gazda, aki Mayer Jánostól elpártol!” – hirdette címlapján öles betűkkel a Vásárhelyi Újság. A helyi Egységes Párt Kun Béla elleni visszatérő vádjá volt, hogy akárcsak a múltban, a jelenben is együttműködik a szociáldemokratákkal. Azt is a szemére vetették, hogy elárulta az 1922-ben létrejött, és sikerre vitt polgári összefogást. Kun Béla ugyanakkor saját lapját, a Vásárhelyi Reggeli Újságot állította kampánya szolgálatába.

Az Egységes Párt a szavazás mindkét napján, szervezett formában, gépkocsikon szállította szimpatizánsait a szavazóhelyiségekbe. Ezzel azonban nem sértett semmilyen jogszabályt.³⁴

3.1. A választás eredménye

Az 1926. december 12-én és 13-án Hódmezővásárhely választókerületeiben lezajlott szavazás részletes eredményeit az alábbi két táblázat ismerteti:

1. táblázat. A hódmezővásárhelyi első és második választókerület szavazókörének eredményei az 1926-os országgyűlési képviselő-választáson

Table 1. General election results of 1926 in Hódmezővásárhely

Szavazókör (szavazás helye)	Névjegyzékben szereplő választásra jogosultak	Összes szavazat	1. sz. lista: Egységes Párt	2. sz. lista: SZDP	3. sz. lista Kossuth Lajos-pártkör	Visszatartott/Kifogásolt	Érvénytelen
Belterület							
1. I-1. Városháza (I. v. ker.)	1 079	910	414	170	320	11/-	6
2. I-2. Mária Valéria u. áll. e. isk. (IV. v. ker.)	1 191	957	510	171	267	2/-	9
3. I-3. Kállay u. ref. e. isk. (VII. v. ker.)	839	688	308	167	206	3/1	7
Belterület összesen:	3 109	2555	1232	508	793	16/1	22
Külsőterület							
4. I-4. Hatrongyosi áll. e. isk. - Hatrongyos-Csókás	465	373	205	39	107	-	22
5. I-5. Mátyásfalvi áll. e. isk. - Mátyásfalom	429	347	144	37	162	57/-	4
6. I-6. Külsősőrháti áll. e. isk. - Sőrhát	668	526	264	51	209	3/-	2
7. I-7. Téglásszéki áll. e. isk. - Téglás	362	293	119	31	143	18/-	-
Külsőterület összesen:	1 924	1539	732	158	621	78/-	28
I. vk. összesen:	5 033	4094	1964	666	1414	94/1	50
Szavazókör (szavazás helye)	Névjegyzékben szereplő választásra jogosultak	Összes szavazat	1. sz. lista: Egységes Párt	2. sz. lista: SZDP	3. sz. lista Kossuth Lajos-pártkör	Visszatartott/Kifogásolt	Érvénytelen
Belterület							
8. II-1. Malom u. ref. e. isk. - Tarján (II. v. ker.)	739	658	170	195	255	-	38
9. II-2. Lévyay u. ref. e. isk. - Tabán (III. v. ker.)	739	647	79	294	273	2/-	1
10. II-3. Szent István u. rkat. e. isk. - Csúcs (V. v. ker.)	974	833	181	329	318	1/-	5
11. II-4. Klauzál u. ref. e. isk. - Susán (VI. v. ker.)	849	715	123	271	273	33/-	48
12. II-5. Nádor u. ref. e. isk. - Újváros (VIII. v. ker.)	835	729	145	238	306	1/-	40
Belterület összesen:	4 136	3582	698	1327	1425	37/-	132
Külsőterület							
13. II-6. Mártélyi áll. e. isk. - Mártély	226	189	43	53	91	11/-	2
14. II-7. gr. Károlyi Melinda-féle áll. e. isk. - Kopáncs	488	398	90	74	230	-	4
15. II-8. Gorzsi áll. e. népisk. - Gorzsa	131	97	43	21	32	-	1
16. II-9. Barackosi olvasókör - Pusztá-Barackos	723	581	196	55	322	-	8
17. II-10. Szőkefalvi áll. e. isk. - Szőkehalom	536	435	178	55	202	2/-	-
Külsőterület összesen:	2 104	1700	550	258	877	13/-	15
II. vk. összesen:	6 240	5282	1248	1585	2302	50/-	147
I. + II. vk. összesen	11 273	9376	3212	2251	3716	144/1	197

Forrás: CSML HL Hmvh. v. Közp. Vál. jkv. 3. d.; CSML HL Hódmezővásárhely város Központi Választmányának iratai 1926. IV. B. 1403. b/Iratok, 16. doboz. (a továbbiakban: CSML HL Hmvh. v. Közp. Vál. ir. 16. d.) Az 1926-os választási jegyzőkönyv és a szavazási jegyzőkönyvek alapján. Rövidítések: ref. e. isk. = református elemi iskola, áll. e. isk. = állami elemi iskola, r. kat. e. isk. = római katolikus elemi iskola, v. ker. = városi kerület.

A hatszáz főnél több választópolgárral rendelkező, tehát valamennyi belterületi, valamint a Külsősőzrháti és a Barackosi külterületi szavazókörben kétnapos volt a választás, amely atrocitások nélkül folyt le. A rend fenntartásáról a rendőrség és a csendőrség mellett, egy századnyi kivezényelt gyalogos honvéd gondoskodott.³⁵

Az első lajstromos hódmezővásárhelyi képviselő-választáson az arányossági szám az összes leadott szavazat fele, vagyis 4688 volt. Ezzel a számmal kellett egyenként elosztani a listákra eső szavazatmennyiséget. A két nagyobb hányadossal rendelkező pártlista nyerte el a mandátumokat. A 197 érvénytelen szavazat jelentős része abból adódott, hogy egyes választópolgárok – megszokásból – nem a listák feletti négyzetek valamelyikébe, hanem egy képviselőjelölt neve mellé tették a keresztet.

A táblázat adataiból leszűrhető, hogy Kun Béla pártja mindkét választókerületben kiengesúlyozott teljesítményt nyújtott. A tizenhét szavazókörből kilencben az élen végzett. A második választókerület külterületi szavazóköreiben pedig fölünyesen győzött. Összeségében a legtöbb szavazatot kapta, így megnyerte a választást.

Az Egységes Párt az első választókerületben meglévő hagyományos és szilárd szavazóbázisának köszönhetően az élen végzett. Itt két külterületi szavazókör kivételével, mindenhol nyert. A második választókerületben azonban csak a kevés választópolgárral rendelkező Gorzsán tudott az élre kerülni, és összességében az utolsó helyen maradt. Ugyanakkor a két választókerületben a pártra leadott voksok száma együtt elegendőnek bizonyult a második helyhez.

A Szociáldemokrata Párt ezúttal is a második választókerület belterületén szerepelt a legjobban, két szavazókörben (Tabán és Csúcs) is első lett. Az 1922-es időközi választáshoz képest azonban itt is több mint ötszáz szavazattal kevesebbet kapott. A két választókerület külterületein pedig rendkívül gyengén szerepelt. Ennek köszönhetően végül összeredményét tekintve a harmadik helyen végzett, és mandátum nélkül maradt.

A választás végeredményét 1926. december 17-én hirdette ki Csáky Lajos választási elnök. Az első mandátumot Kun Béla, a Függetlenségi Párt listavezetője vehette át. A második képviselői megbízólevelet pedig Mayer János az Egységes Párt jelöltje kapta. Endrey Antal és Lázár Dezső pótképviselő lett.³⁶

Megvizsgáltuk annak a lehetőségét is, ha a választások a korábbi rendszer szerint, két egyéni választókerületben folytak volna le: Ebben az esetben mindkét választókerületben pótválasztásra lett volna szükség, mert az első fordulóban egyik párt sem szerezte volna meg az abszolút többséget. A pótválasztáson viszont nagy valószínűséggel hasonló eredmény született volna, mint a listás szavazáson. Az első választókerületben Mayer János, míg a másodikban Kun Béla kapott volna mandátumot, mert pártjaik – a kettős polgári győzelem érdekében – ismét kénytelenek lettek volna összefogni a szociáldemokraták ellen.

3.2. A város újraválasztott ellenzéki képviselője és „miniszter-követe”

Kun Béla 1926. december 18-án a városháza közgyűlési termében Soós István polgármestertől vette át képviselői megbízólevelét. Ünneplő hívei előtt kijelentette, hogy mivel Mayer miniszter is mandátumot nyert, azon lesz, hogy kampányígéreteit számon kérje rajta: „Ellenzékiségem a kormánnyal szemben mindig a jogos kritika lesz, ha kell erős és éles, mindig az igazságért, de sohasem a népszerűség hajszolásáért. [...] Mert nekem célom [...] hogy [...] osztály, rang és felekezeti különbség nélkül szolgáljam városom egész nagyközönségét.”³⁷

Mayer János képviselői megbízólevelét, ugyancsak december 18-án, egy száz főből álló vásárhelyi küldöttség vitte Budapestre. A földművelésügyi miniszter a következő szavak-

kal vette át a mandátumot: „Bethlen István gróf küldött engem oda (t. i. Hódmezővásárhelyre), hogy nézzem meg annak a nagy agrárvárosnak bajait és segítsek, ahol lehet. [...] Most rajtam van a sor bizonyítani, hogy a város közönségének szeretetére, bizalmára nem leszek méltatlan.” A vásárhelyi mandátum megtartásának kérdése – a kampány során tett nyilatkozatok ellenére – azonban még mindig nem volt biztos. Sorsáról a későbbiekben egy egységes párti bizottság határozott. Végül a miniszternek a vásárhelyi mandátumát kellett megtartania. A kedvező döntésben reménykedő törvényhatósági bizottság ezt megelőlegezendő 1926. december 30-ai közgyűlésén Mayer Jánost a város díszpolgárává választotta.³⁸

4. A választás utóélete

A választási részvétel továbbra is kötelező volt a titkosan szavazó kerületekben. Ennek ellenére csak a választópolgárok nyolcvanhárom százaléka ment el voksolni. Mintegy 1897 fő, tehát az összes névjegyzékben szereplő választópolgár tizenhét százaléka, nem jelent meg az urnánál. A nyolc napos határidő lejártáig mindössze ötvenhárman igazolták távolmaradásuk okát. Az igazolás benyújtását elmulasztók közül több száz főt büntettek meg egy és tíz aranykorona közötti pénzüsszegre.³⁹

Az 1926-os választás országosan az Egységes Párt és a vele szövetséges pártok nagyarányú győzelmével végződött. A kormánypárt 172 mandátumot, az összes képviselői hely mintegy hetven százalékát szerezte meg, ezzel biztosította parlamenti hegemoniáját. Az ellenzéki erők visszaszorultak, képviselők száma a korábbi felére csökkent. Jelentős volt az ellenjelölt nélkül, egyhangúan megválasztott kormánypárti képviselők aránya. A képviselő-választások és a felsőházi választások után, a felsőháztól szóló törvény rendelkezései értelmében, az 1927 januárjában összeülő parlament megnyitásának napján a nemzetgyűlés két házról (képviselelőház, felsőház) álló országgyűléssé alakult át.

A Bethlen-kormány számára kedvező választási eredmény a viszonylag szűk választójog mellett az általa beindított kedvező gazdasági folyamatoknak és a politikai konszolidációnak is köszönhető volt.⁴⁰

JEGYZETEK

1. Kende János (1999): Egy túlnyert választás – 1926. In: Földes György–Hubai László (szerk.): Parlamenti választások Magyarországon (1920–1998). Napvilág Kiadó. Budapest. (A továbbiakban: Parl. vál. Mo.) 105., 110–114., 116. old.; Erényi Tibor (1999): Többpárti választások és parlamentarizmus Magyarországon 1920–1947. In: Földes György–Hubai László (szerk.): Parlamenti választások Magyarországon (1920–1998). Napvilág Kiadó. Budapest. 263. old.; 1925. évi XXVI. törvénycikk az országgyűlési képviselők választásáról. (A továbbiakban: 1925. évi XXVI. t. c.) In: www.1000ev.hu; Vásárhelyi Reggeli Újság, (a továbbiakban: VRÚ) „Független politikai napilap.” Főszerkesztő, laptulajdonos: Kun Béla. Felelős szerkesztő: Fejérváry József. 1926. november 17. 1. old.
2. Scitovszky Béla volt a Bethlen-kormány belügyminisztere 1926. október 15. és 1931. augusztus 24. között. In: Bölöny József (1992): Magyarország kormányai 1848–1992. Akadémiai Kiadó. Budapest. 89. old.
3. VRÚ 1926. október 30. 1. old.; VRÚ 1926. november 5. 1. old.
4. CSML HL Hódmezővásárhely város Központi Választmányának iratai. 1923–1930 IV. B. 1403. b/Iratok, 15. doboz (a továbbiakban: CSML HL Hmvh. v. Közp. Vál. ir. 15. d.), 1/1926., 30/1926.; VRÚ 1926. november 13. 1. old.
5. Az 1925. évi XXVI. törvénycikk itt nem fogalmazott egyértelműen, nem határozta meg, hogy a listákra leadott érvényes voksok mellett az érvénytelen szavazatok is beleszámítanak-e az arányossági szám kiszámításakor figyelembe veendő szavazatszámba. Ezért a választási jegyző-

könyv összeállító 1926-ban és 1931-ben úgy állapították meg az arányossági számot, hogy az érvénytelen voksokat is hozzáadták listákra leadott érvényes szavazatokhoz. Míg 1935-ben és 1939-ben a választási bizottságok (az 1938-as választási törvény sem tisztázta a kérdést) az arányossági szám kiszámításakor már figyelmen kívül hagyták az érvénytelen szavazatokat, és csak a listákra leadott érvényes voksokat vették figyelembe az arányossági szám meghatározásakor. Ez a következetlenség azonban érdemben nem befolyásolta egyik választás eredményét sem.

6. VRÚ 1926. november 21. 1. old.; Vásárhelyi Újság (a továbbiakban: VÚ) „Földművelők politikai napilapja. Gazdasági Egyesület hivatalos közlönye.” Főszerkesztő: Lázár Dezső. Felelős szerkesztő: Gravázt Ferenc. 1926. november 19. 1. old.; 1925. évi XXVI. t. c.
7. VRÚ 1926. november 21. 2. old.
8. 1925. évi XXVI. t. c.; VRÚ 1926. december 1. 2. old.
9. Dr. Csáky Lajos (1872–?). Városi főügyész, polgármester-helyettes. 1872-ben született Makón. Hódmezővásárhelyen érettségizett, majd a Budapesti Tudományegyetemen 1898-ban szerzett jogi diplomát. Ügyvédeljéül Endrey Gyula országgyűlési képviselő mellett dolgozott. 1900-tól, immár ügyvédi oklevelének birtokában, megnyitotta saját irodáját Vásárhelyen. 1904-től a törvényhatósági bizottság a város főügyészévé, majd nem sokkal ezután polgármester-helyettesévé választotta. Különböző pozíciókat betöltve több alkalommal is részt vett a választások lebonyolításáért felelős testületek munkájában. Az 1935-ös vásárhelyi országgyűlési választáson a kormánypárti lista második helyén indult, de nem szerzett mandátumot. Ugyanebben az évben sikertelenül pályázott a hódmezővásárhelyi polgármesteri állásra is. In: Fejérváry József (1929): Vásárhely története családok tükrében. Erdei Sándor Könyvnyomdája. Hódmezővásárhely. (A továbbiakban: Fejérváry J.: i. m.) 25–26. old.
10. A lajstromosan szavazó kerületekben az eljárás gyorsítása érdekében lehetőség volt arra, hogy a választási biztos és helyettese mellé plusz egy választási biztost jelöljenek ki. A választási biztosok számának emelése arányában a választási bizottságok rendes tagjainak számát is növelni kellett. In: 1925. évi XXVI. t. c.; VRÚ 1926. november 24. 1. old.
11. CSML HL Hódmezővásárhely város Központi Választmányának iratai 1912–1935. IV. B. 1403. a/jegyzőkönyvek, 3. doboz (a továbbiakban: CSML HL Hmhv. v. Közp. Vál. jkv. 3. d.), 19/1926., 20/1926, 40/1926, 41/1926.; VÚ 1926. november 18. 3. old.
12. Dr. Genersich Antal (1876–?). Egyetemi magántanár, egészségügyi főtanácsos, kórházigazgató-főorvos. 1876-ban született Kolozsváron. A kolozsvári egyetemen kezdte meg orvosi tanulmányait, amit a budapesti egyetemen fejezett be. A vásárhelyi kórház igazgatójaként tevékenykedett. A hódmezővásárhelyi törvényhatósági bizottság kormánypárti képviselője volt, és az 1920-as évek derekán, egészen 1928-ig, a városi Egységes Párt elnöki tisztét is betöltötte. In: Fejérváry J.: i. m. 22. old.
13. Mayer János (1871–1955) Kiszgazda politikus, országgyűlési képviselő, földművelésügyi miniszter. Kompolton született kisbirtokos családban. Hat gimnáziumi osztályt végzett Egerben, majd hazatért szülőfalujába, ahol gazdálkodni kezdett. A helyi Hangya Szövetkezet megszervezője és titkára lett. 1909-ben bekerült Heves vármegye törvényhatósági bizottságába. Nagyatádi Szabó István híve és munkatársa. 1914-ben a kápolnai időközi választáson választották először országgyűlési képviselővé. 1919-ben az országos kiszgazdapárt egyik vezetőjeként a Közélelmezési Minisztérium államtitkára, mely posztjától még a proletárdiktatúra győzelme előtt lemondott. Szűkebb pátriájában részt vett az ellenforradalmi szervezkedésben. Ezután a Friedrich-kormány tárca nélküli kiszgazdaminisztere lett. 1921-ben a Bethlen-kormány közlelmezési minisztereként, 1922-ben, majd 1924 és 1931 között pedig földművelésügyi minisztereként dolgozott. 1926–1931 között Hódmezővásárhely egyik országgyűlési képviselője volt. Miniszterként és képviselőként sok, főként anyagi segítséget nyújtott a városnak: a külterületen 8 iskola a belterületen pedig két iskola és három óvoda épült képviselősege alatt. A lóversenytér, a laktanya és számos olvasóköri épülete is az általa biztosított forrásokból épült meg. 1931-ben ismét vásárhely képviselőjévé választották, ezúttal azonban a kápolnai mandátumát tartotta meg. 1931-ben rövid ideig a Károlyi-kormány tárca nélküli minisztere, majd lemondása után a Falu Országos Szövetség elnöke lett. 1935-ben Barcs, majd 1939-ben Nagyatád kormánypárti országgyűlési képviselője volt. In: Kovács István (szerk.) (2003): Hódmezővásárhely Törvényhatósági

- Jogú Város történeti almanachja 1873–1950. Hódmezővásárhely. (A továbbiakban: Hmvh. tört. alm.) 73–77. old.; Fejérváry J.: i. m. 19–20. old.; Magyar országgyűlési almanach az 1931–1936. évi országgyűlésről. In. www.ogyk.hu/e-konyvt/mpgy/alm/al1931_36/index.htm 203–207. old.
14. Bethlen 1922-től négy éven keresztül a város megválasztott nemzetgyűlési képviselője volt.
 15. VÚ 1926. november 17. 2–3. old.
 16. VRÚ 1926. november 20. 2. old.; VÚ 1926. november 20. 1. old.
 17. VÚ 1926. november 23. 1–2. old.; VÚ 1926. november 26. 1. old.
 18. VÚ 1926. december 4. 2–3. old.
 19. VÚ 1926. november 30. 1–4. old.; VRÚ 1926. december 7. 3. old.; VÚ 1926. december 1. 1–2. old.; VÚ 1926. december 4. 1. old.; VRÚ 1926. december 31. 1. old.
 20. VÚ 1926. december 2. 1–2. old.
 21. VÚ 1926. december 10. 2. old.
 22. VRÚ 1926. november 16. 1. old.
 23. Dr. vitéz Endrey Antal (1885–1959). Endrey Gyula néhai függetlenségi párti országgyűlési képviselő fia. Endrey Béla féltestvére. Hódmezővásárhelyen született. Jogi tanulmányait az egri jogakadémián és a budapesti egyetemen végezte. 1913-ban Hódmezővásárhelyen átvette édesapja ügyvédi irodáját, majd 45 hónapot töltött az első világháború orosz és olasz frontszakaszain. A román megszállás alatt bebörtönözték. 1923-ban vitézzé avatták. A vitézek járási hadnagya és az Országos Frontharcos Szövetség igen aktív tagja volt. A polgári ellenzék képviselőként részt vett a vásárhelyi törvényhatósági bizottság munkájában is. 1921–1926 között a vásárhelyi katolikus egyház világi elnöke volt. 1926-tól Kun Béla pótképviselője lett. 1927-ben a vásárhelyi felsőházi tagválasztáson még kisebbségben maradt, 1930-ban viszont nagy fölényrel választották meg a város felsőházi képviselőjévé. 1937-től Orosházán királyi közjegyzővé nevezték ki, és még ugyanebben az évben újraválasztották felsőházi képviselőnek. Ellenezte Magyarország részvételét a második világháborúban. 1945-ben internálták, elkobozták birtokait és városi házat is. Bár a népbíróság a háborús büntett vádja alól felmentette, kizárták az ügyvédi kamarából is. Ezután családjával egy kiutalt lakrészben, szegénységben élt. In. Hmvh. tört. alm. 117–120. old.; Fejérváry J.: i. m. 21. old.; Magyar országgyűlési almanach 1939–1944. In. www.ogyk.hu/e-konyvt/mpgy/alm/al1939_44/index.htm 471–472. old.
 24. CSML HL Hmvh. v. Közp. Vál. jkv. 3. d. Az 1926-os választási jegyzőkönyv alapján.; VRÚ 1926. november 30. 1–3. old.
 25. VRÚ 1926. december 2. 1. old.; VRÚ 1926. december 3. 1–2. old.; VRÚ 1926. december 4. 1–2. old.; VRÚ 1926. december 5. 1. old.
 26. Szeder Ferenc (1881–1952). Földmunkás, szociáldemokrata politikus, országgyűlési képviselő. Szentesen született szegényparaszti családban. 1896-ban csatlakozott a Magyarországi Földmunkások Országos Szövetségéhez. Ezután Budapestre került, majd tíz évig szerte a Monarchiában kubikosként dolgozott. 1897-ben belépett az MSZDP-be. 1910-től 1919-ig a párt miskolci titkára volt. Közben önerőből képezte magát. Harcolt az első világháborúban, de sebesülése után leszerelték. 1919-ben tagja volt a Borsod megyei direktóriumnak. 1920-tól a Földmunkás Szövetség országos titkára. Hamarosan visszatért Szentesre, ahol a vidéki szociáldemokrata pártszervezés egyik irányítója lett. 1922-ben Békéscsabán és Hódmezővásárhelyen is nemzetgyűlési képviselővé választották. A békéscsabai mandátumát tartotta meg. 1926-ban viszont mindkét városban vereséget szenvedett. 1931-ben és 1939-ben viszont, immár a Pest-környéki listán, újra országgyűlési képviselő lett. 1935-ben sem választották meg honatyává. A Horthy-korszakban az MSZDP egyik meghatározó agrárpolitikusa volt. 1928–1947 között a pártvezetőség tagja, 1942–1945 között pedig a párt főtitkára volt. 1945-től tagja lett az Ideiglenes Nemzetgyűlésnek, majd 1948-ig ismét országgyűlési képviselővé választották. Kezdetől fogva ellenezte a két munkáspárt fúzióját. 1950-ben letartóztatták és életfogytiglani fegyházra ítélték. 1952-ben a börtönben hunyt el. In. Varga Lajos (főszerk.) (1999): A magyar szociáldemokrácia kézikönyve. Napvilág Kiadó. Budapest. 463–464. old.; Magyar országgyűlési almanach az 1939–1944. évi országgyűlésről. www.ogyk.hu/e-konyvt/mpgy/alm/al1939_44/index.htm 314–315. old.
 27. Dr. László Jenő (1879–?). Ügyvéd, törvényhatósági bizottsági tag. 1879-ben Egerben született zsidó származású családban. A századfordulón négy évig Justh Gyula magántitkára volt. 1904-

- ben Budapesten ügyvédi oklevelet szerzett, ezután Hódmezővásárhelyen nyitott ügyvédi irodát. A forradalmak idején a városi szociáldemokrata párt egyik vezéralakjaként és a Nemzeti Tanács tagjaként igyekezett csillapítani a nem egyszer felfokozott közhangulatot. Megszervezte a városi Haladó Pártot. 1927-től a törvényhatósági bizottság választott tagja volt. 1926-ban az MSZDP listájának második helyén szerepelt, de a párt ekkor még mandátum nélkül maradt. In: Fejérváry J.: i. m. 241. old.
28. Takács Ferenc (1893–1956). Kőművesmester, szociáldemokrata politikus. 1928-tól a vásárhelyi törvényhatósági bizottság tagja, 1931 és 1935 között a helyi szociáldemokrata párt titkára volt. 1935-ben Hódmezővásárhely országgyűlési képviselőjévé választották. 1944 végén az Ideiglenes Nemzetgyűlés képviselője, majd az ideiglenes Nemzeti Kormány iparügyi minisztere lett. Ezután 1945 novemberétől 1948 áprilisáig a Földművelési Minisztérium politikai államtitkára volt. Lemondása után nem sokkal az SZDP visszahívta a parlamentből is, ezután visszavonult a politikától. Ennek ellenére 1950-ben letartóztatták és tizenkét év börtönre ítélték. 1955-ben amnesztiával szabadult, azonban a börtönben szerzett súlyos betegségébe nem sokkal később belehalt. In: Ideiglenes Nemzetgyűlés almanachja 1944–1945. www.ogyk.hu/e-konyvt/mpgy/alm/almanach_1944-45/index.htm 454. old.
29. VRÚ 1926. november 30. 3. old.; VRÚ 1926. december 2. 2. old.
30. VRÚ 1926. november 21. 2. old.; VÚ 1922. november 24. 1. old.
31. 1925. évi XXVI. t. c.
32. CSML HL Hmvh. v. Közp. Vál. jkv. 3. d. 50/1926.; VRÚ 1926. december 5. 2. old.; VRÚ 1926. december 8. 1. old.; VÚ 1926. december 8. 1. old.
33. VRÚ 1926. december 1. 2. old.
34. VRÚ 1926. december 9. 3. old.; VÚ 1926. december 9. 1. old.; VÚ 1926. december 10. 1. old.; VÚ 1926. december 12. 2. old.
35. CSML HL Hmvh. v. Közp. Vál. ir. 16. d. 11/1926., 37/1926.
36. CSML HL Hmvh. v. Közp. Vál. jkv. 3. d. Az 1926-os választási jegyzőkönyv alapján.
37. VRÚ 1926. december 15. 2. old.; VRÚ 1926. december 19. 1-2. old.
38. VRÚ 1926. december 19. 2. old.; VÚ 1926. december 19. 1. old.; VÚ 1926. december 31. 2. old.
39. CSML HL Hmvh. v. Közp. Vál. ir. 15. d. 50/1926, 57/1926.; VRÚ 1931. június 13. 1. old.
40. Parl. vál. Mo. 123–127. old.; 1926. évi XXII. törvénycikk az országgyűlés felsőházáról. In: www.1000ev.hu

FELHASZNÁLT IRODALOM

1925. évi XXVI. törvénycikk az országgyűlési képviselők választásáról. In: www.1000ev.hu
1926. évi XXII. törvénycikk az országgyűlés felsőházáról. In: www.1000ev.hu
- Bölony József (1992): Magyarország kormányai 1848–1992. Akadémiai Kiadó. Budapest.
- CSML HL Hódmezővásárhely város Központi Választmányának iratai 1912–1935. IV. B. 1403. a/jegyzőkönyvek, 3. doboz 19/1926., 20/1926, 40/1926, 41/1926.
- CSML HL Hódmezővásárhely város Központi Választmányának iratai. 1923–1930 IV. B. 1403. b/iratok, 15. doboz 1/1926., 30/1926.
- Erényi Tibor (1999): Többpárti választások és parlamentarizmus Magyarországon 1920–1947. In: Földes György-Hubai László (szerk.): *Parlamentari választások Magyarországon (1920–1998)*. Napvilág Kiadó. Budapest. 263. old.
- Fejérváry József (1929): *Vásárhely története családok tükrében*. Erdei Sándor Könyvnyomdája. Hódmezővásárhely.
- Ideiglenes Nemzetgyűlés almanachja 1944–1945. www.ogyk.hu/e-konyvt/mpgy/alm/almanach_1944-45/index.htm 454. old.
- Kende János (1999): *Egy túlnyert választás – 1926*. In: Földes György-Hubai László (szerk.): *Parlamentari választások Magyarországon (1920–1998)*. Napvilág Kiadó. Budapest.
- Kovács István (szerk.) (2003): *Hódmezővásárhely Törvényhatósági Jogú Város történeti almanachja 1873–1950. Hódmezővásárhely*. 73–77., 117–120. old.
- Magyar országgyűlési almanach 1939–1944. In: www.ogyk.hu/e-konyvt/mpgy/alm/al1939_44/index.htm 471–472. old.

- Magyar országgyűlési almanach az 1931–1936. évi országgyűlésről. In. www.ogyk.hu/e-konyvt/mpgy/alm/al1931_36/index.htm 203–207. old.
- Varga Lajos (főszerk.) (1999): A magyar szociáldemokrácia kézikönyve. Napvilág Kiadó. Budapest. 463–464. old.; Magyar országgyűlési almanach az 1939–1944. évi országgyűlésről. www.ogyk.hu/e-konyvt/mpgy/alm/al1939_44/index.htm 314–315. old.
- Vásárhelyi Reggeli Újság „Független politikai napilap.” Főszerkesztő, laptulajdonos: Kun Béla. Felelős szerkesztő: Fejérváry József. 1926. október 30. 1. old.; 1926. november 5. 1. old.; 1926. november 13. 1. old.; 1926. november 16. 1. old.; 1926. november 17. 1. old.; 1926. november 20. 2. old.; 1926. november 21. 1–2. old.; 1926. november 24. 1. old.; 1926. november 30. 1–3. old.; 1926. december 1. 2. old.; 1926. december 2. 1–2. old.; 1926. december 3. 1–2. old.; 1926. december 4. 1–2. old.; 1926. december 5. 1–2. old.; 1926. december 7. 3. old.; 1926. december 8. 1. old.; 1926. december 9. 3. old.; 1926. december 15. 2. old.; 1926. december 19. 1–2. old.; 1926. december 31. 1. old.; 1931. június 13. 1. old.
- Vásárhelyi Újság „Földművelők politikai napilapja. Gazdasági Egyesület hivatalos közlönye.” Főszerkesztő: Lázár Dezső. Felelős szerkesztő: Gravácz Ferenc. 1926. november 19. 1. old.; 1926. november 17. 2–3. old.; 1926. november 18. 3. old.; 1926. november 20. 1. old.; 1926. november 23. 1–2. old.; 1926. november 24. 1. old.; 1926. november 26. 1. old.; 1926. november 30. 1–4. old.; 1926. december 1. 1–2. old.; 1926. december 2. 1–2. old.; 1926. december 4. 2–3. old.; 1926. december 4. 1. old.; 1926. december 8. 1. old.; 1926. december 9. 1. old.; 1926. december 10. 2. old.; 1926. december 10. 1. old.; 1926. december 12. 2. old.; 1926. december 19. 1. old.; 1926. december 31. 2. old.